

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	2MCdo/16/2013
Identifikačné číslo spisu:	7606208553
Dátum vydania rozhodnutia:	30.04.2014
Meno a priezvisko:	JUDr. Viera Petříková
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2014:7606208553.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobkyne Rímskokatolíckej cirkvi, Biskupstvo Spišské Podhradie, Spišská Kapitula 9, Spišské Podhradie, zastúpenej JUDr. Ľudovítom Krúpom, advokátom v Bratislave, Grösslingova 6-8, proti žalovanému LESY Slovenskej republiky, štátny podnik, so sídlom v Banskej Bystrici, Námestie SNP 8, zastúpenému JUDr. Evou Mihókovou, advokátkou v Zlatých Moravciach, ul. 1. mája 22, o vydanie veci, vedenej na Okresnom súde Spišská Nová Ves pod sp. zn. 7 C 55/2012, predtým 5 C 124/2006, o mimoriadnom dovolaní generálneho prokurátora Slovenskej republiky proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 27. apríla 2010 sp. zn. 6 Co 326/2009 v spojení s rozsudkom Okresného súdu Spišská Nová Ves z 28. septembra 2009 č.k. 5 C 124/2006-474, takto

rozhodol:

Mimoriadne dovolanie o d m i e t a .

Žalovaný je povinný zaplatiť žalobkyni náhradu trov dovolacieho konania v sume 64,41 € do rúk JUDr. Ľudovíta Krúpu do troch dní.

Odôvodnenie

Okresný súd Spišská Nová Ves rozsudkom z 31. marca 2008 č.k. 5 C 124/2006-313 uložil žalovanému povinnosť vydať žalobkyni nehnuteľnosti a to pozemky nachádzajúce sa v k. ú. F., evidované Katastrálnym úradom v Košiciach, Správou katastra Spišská Nová Ves, na LV č. XX, ako parcela č. 3664/1 - lesné pozemky o výmere 3 ha 4874 m², parcela č. 3664/3 - lesné pozemky o výmere 134 m², parcela č. 3664/4 - lesné pozemky o výmere 152 m², parcela č. 3664/6 - lesné pozemky o výmere 134 m², parcela č. 3664/7 - lesné pozemky o výmere 134 m², parcela č. 3702/1 - lesné pozemky o výmere 135 ha 8173 m², parcela č. 3702/3 - lesné pozemky o výmere 29 ha 7434 m², parcela č. 3709 - lesné pozemky o výmere 3 ha 5423 m², parcela č. 3710/1 - lesné pozemky o výmere 322 ha 3648 m², parcela č. 3753 - lesné pozemky o výmere 888 m² a parcela č. 3754 - lesné pozemky o výmere 550 m², do troch dní od právoplatnosti rozsudku. Výslovil, že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania.

Krajský súd v Košiciach uznesením z 20. októbra 2008 sp. zn. 6 Co 125/2008 zrušil rozsudok súdu

prvého stupňa a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

Okresný súd Spišská Nová Ves rozsudkom z 28. septembra 2009 č.k. 5 C 124/2006-474 uložil žalovanému povinnosť vydať žalobkyni nehnuteľnosti - pozemky, ktoré sa nachádzajú v k. ú. F., evidované Katastrálnym úradom v Košiciach, Správou katastra Spišská Nová Ves na liste vlastníctva č. XX ako parcela č. 3664/1 - lesné pozemky o výmere 3 ha 4874 m², parcela č. 3664/3 - lesné pozemky o výmere 134 m², parcela č. 3664/4 - lesné pozemky o výmere 152 m², parcela č. 3664/6 - lesné pozemky o výmere 134 m², parcela č. 3664/7 - lesné pozemky o výmere 134 m², parcela č. 3702/1 - lesné pozemky o výmere 135 ha 8173 m², parcela č. 3702/3 - lesné pozemky o výmere 29 ha 7434 m², parcela č. 3709 - lesné pozemky o výmere 3 ha 5423 m², parcela č. 3710/1 - lesné pozemky o výmere 322 ha 3648 m², parcela č. 3753 - lesné pozemky o výmere 888 m² a parcela č. 3754 - lesné pozemky o výmere 550 m², do troch dní od právoplatnosti rozsudku. Vyslovil, že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania. Rozhodnutie odôvodnil tým, že žalobkyňa u žalovaného ako u povinnej osoby uplatnila nárok na vydanie nehnuteľností výzvou z 30. mája 2005. Výzva však 14. júna 2005 nebola doručená Lesom Slovenskej republiky, štátny podnik, Námestie SNP 8, Banská Bystrica, ale jeho odštepnému závodu. Do sféry povinnej osoby, ktorou je samotný štátny podnik Banská Bystrica, sa uvedená výzva dostala až v septembri 2005. Žaloba bola podaná oprávnenou osobou na súde 13. júla 2006, teda do 12 mesiacov od doručenia výzvy povinnej osobe (zákon č. 161/2005 Z.z. o navrátení vlastníctva k nehnuteľným veciam, cirkvám a náboženským spoločnostiam a prechode vlastníctva k niektorým nehnuteľnostiam), ktorou je v danom prípade LESY Slovenskej republiky, štátny podnik, generálne riaditeľstvo Banská Bystrica. Výzva nebola predložená s príslušnými prílohami a tieto boli predložené žalovanému spolu s výzvou z 26. januára 2006, doručenou žalovanému 27. januára 2006. Predmetné nehnuteľnosti boli oprávnenej osobe odňaté bez náhrady postupom podľa č. 142/1947 Sb. o revízii prvej pozemkovej reformy. Z vykonaného dokazovania mal súd za preukázané, že sporné nehnuteľnosti neboli vydané podľa zákona č. 282/1993 Z.z. z dôvodu, že ich nebolo možné vydať v zmysle § 7 ods. 1 písm. e/ tohto zákona. Podľa zákona č. 161/2005 Z.z. (podľa ktorého súd vec právne posudzoval) sa v zmysle § 6 písm. e/ zákaz na vydanie týchto nehnuteľností nevzťahuje. Súd uzavrel, že žalobkyňa je oprávnenou osobou a v konaní je aktívne legitimovaná. Ďalej bolo konštatované, že žalovaný je povinnou osobou v zmysle § 4 zákona č. 161/2005 Z.z. K namietanej preklúzii práva žalobkyne súd uviedol, že žalobkyňa si uplatnila svoj nárok včas tak u povinnej osoby ako aj na súde. Výzva na vydanie nehnuteľností bola doručená povinnej osobe 27. januára 2006. Pokiaľ išlo o predchádzajúcu výzvu z 30. mája 2005, táto sa dostala do sféry žalovaného až po 27. septembri 2005. S ohľadom na doručenie prvej ako aj druhej výzvy, bola žaloba na súd 13. júla 2006 podaná včas, t.j. do 12 mesiacov od doručenia písomnej výzvy. Z tohto dôvodu právo žalobkyne nezaniklo. Pokiaľ ide o uplatnenie práva u povinnej osoby, k tomuto došlo do 30. apríla 2006. V konaní nebolo preukázané, že by žalobkyňa stratila svoje vlastnícke právo k predmetným nehnuteľnostiam skôr než v roku 1959, resp. 1960, lebo samotným záborom podľa zákona č. 215/1919 Sb. nedochádzalo aj k prechodu (prevodu) vlastníckeho práva z pôvodného vlastníka na štát, ale štát sa stal vlastníkom zabratej nehnuteľnosti až jej prevzatím. Rovnako ani podľa zákona č. 142/1947 Sb. nedošlo k prechodu vlastníckeho práva z pozemnoknižného vlastníka na štát vyznačením poznámky v pozemkovej knihe. Do účinnosti Občianskeho zákonníka č. 141/1950 Zb. prechod vlastníctva na štát nastal až vkladom vlastníckeho práva do pozemkovej knihy a po účinnosti citovaného Občianskeho zákonníka právoplatnosťou rozhodnutia príslušného správneho orgánu, ktorým bolo rozhodnuté o prechode vlastníctva na štát. Z vykonaného dokazovania vyplynulo, že nehnuteľnosti prešli do vlastníctva štátu na základe odňatia bez náhrady postupom podľa zákona č. 142/1947 Sb. o revízii prvej pozemkovej reformy, čo vyplynulo zo zápisnice z pozemkovej knihy č. 137, k. ú. F. ako aj z Čd 154/48. Súd preto žalobe vyhovel. O trovách konania súd rozhodol podľa ustanovenia § 142 ods. 1 O.s.p.

Krajský súd v Košiciach rozsudkom z 27. apríla 2010 sp. zn. 6 Co 326/2009 rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil. Účastníkom náhradu trov odvolacieho konania nepriznal. V odôvodnení rozhodnutia uviedol, že námietka žalovaného uvedená v odvolaní poukazujúc na ustanovenie § 205 ods. 2 písm. d/ O.s.p. je nedôvodná. Pokiaľ ide o namietané nesprávne právne posúdenie veci, odvolací súd sa v celom rozsahu stotožnil s odôvodnením rozhodnutia súdu prvého stupňa a na toto odkázal. Žalobkyňa je aktívne legitimovaná, lebo táto je oprávnenou osobou v zmysle ust. § 2 ods. 1 zákona č. 161/2005 Z.z.

Žalovaná je registrovanou cirkvou so sídlom na území Slovenskej republiky s právnou subjektivitou, ktorej nehnuteľnosť uvedená v § 2 ods. 1 písm. c/ zákona č. 161/2005 Z.z. prešla v rozhodnom období do vlastníctva štátu spôsobom podľa § 3 tohto zákona. Právne nástupníctvo po Spišskej Kapitule ako pôvodnom vlastníčkovi bolo taktiež preukázané. Svoje právo uplatnila žalobkyňa včas a predpísaným spôsobom, t.j. kvalifikovanou výzvou u povinnej osoby - žalovaného v lehote do 30. apríla 2006 ako aj na súde v lehote 12 mesiacov od doručenia výzvy povinnej osobe. Vzhľadom na uvedené nedošlo k preklúzii jej práva či už pre nedostatok kvalifikovanej výzvy v lehote do 30. apríla 2006, alebo pre nedodržanie lehoty na podanie žaloby na súd. Žalobkyňa výzvu na vydanie nehnuteľností z 30. mája 2005 adresovala žalovanému ako povinnej osobe (Lesy Slovenskej republiky, štátny podnik Banská Bystrica), doručila ju však 14. júna 2005 odštepnému závodu povinnej osoby. Z predloženého listu vlastníctva č. XX k. ú. F. nebolo preukázané, že by odštepný závod bol na príslušnom liste vlastníctva evidovaný ako správca predmetných nehnuteľností. Preto doručenie výzvy na vydanie nehnuteľností tomuto odštepnému závodu 14. júna 2005 nie je dorúčením výzvy povinnej osobe a od tohto dátumu preto nemožno počítať lehotu 12 mesiacov na uplatnenie nároku na súde. Uvedená výzva sa do sféry povinnej osoby - Lesy Slovenskej republiky, štátny podnik, Banská Bystrica preukázateľne dostala najskôr až 27. septembra 2005, kedy ju odštepný závod postúpil na ďalšie vybavenie generálnemu riaditeľstvu. Preto ak žaloba bola podaná na súde 13. júla 2006, bola podaná v lehote 12 mesiacov od doručenia výzvy povinnej osobe (27. septembra 2005). V tejto výzve žalobkyňa nešpecifikovala nehnuteľnosti podľa registra C katastra nehnuteľností tak, ako sú v súčasnosti vedené na liste vlastníctva XX k. ú. F. a nepredložila doklady preukazujúce skutočnosti podľa § 3 zákona č. 161/2005 Z.z. Urobila tak dodatočne v lehote do 30. apríla 2006 vo výzve z 26. januára 2006, doručenej žalovanému 27. januára 2006. V tejto výzve upresnila nehnuteľnosti, ktorých vydania sa domáha. Žalovaný je pasívne legitimovaný v tomto konaní, lebo je povinnou osobou v zmysle § 4 ods. 1 zákona č. 161/2005 Z.z., pretože ako právnická osoba spravuje sporné nehnuteľnosti vo vlastníctve Slovenskej republiky. Žalobkyňa preukázala stratu vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam a prechod vlastníckeho práva na štát bez náhrady v období od 2. novembra 1938 do 1. januára 1990 spôsobom uvedeným v § 3 ods. 1 písm. c/ zákona č. 161/2005 Z.z. O trovách odvolacieho konania odvolací súd rozhodol podľa § 224 ods. 1 O.s.p. v spojení s § 142 ods. 1 O.s.p.

Proti tomuto rozhodnutiu odvolacieho súdu podal na podnet žalovaného generálny prokurátor Slovenskej republiky mimoriadne dovolanie. Navrhol zrušiť rozhodnutie odvolacieho súdu ako aj súdu prvého stupňa a vec vrátiť súdu prvého stupňa na ďalšie konanie. Uviedol, že súdy sa dôsledne neriadili ustanoveniami zákona č. 161/2005 Z.z. (§ 2 ods. 1 písm. a/ a c/, § 2 ods. 2, § 3 ods. 1 písm. c/, § 4 ods. 1, § 5 ods. 1 až 3). Uviedol, že v zmysle § 5 ods. 3 tohto zákona ak povinná osoba nevyhovie písomnej výzve podľa odseku 2 alebo ak jej sídlo nie je známe, môže oprávnená osoba uplatniť svoje nároky na súde v lehote 12 mesiacov od doručenia písomnej výzvy, inak právo zaniká. Žalobkyňa už výzvou z 30. mája 2005, adresovanou Lesom Slovenskej republiky, štátny podnik, Námestie SNP č. 8, Banská Bystrica a doručenou Lesom Slovenskej republiky š.p. Odštepný závod Prešov 14. júna 2005 v zákonom určenej lehote vyzvala povinnú osobu na vydanie nehnuteľností nachádzajúcich sa na území národných prírodných rezervácií Prielom Hornádu a Kysel' v k. ú. F.. Išlo o nehnuteľnosti, ktoré neboli vydané podľa osobitného predpisu - zákona č. 282/1993 Z.z. o zmiernení niektorých majetkových krívd spôsobených cirkvám a náboženským spoločnostiam v znení zákona č. 97/2002 Z.z. Žalovaný v nadväznosti na túto výzvu žalobkyne zo 14. júna 2005 reagoval listom zo 14. decembra 2005 č. 8521/2005-140-2 a to nevyhovením písomnej výzve - nesúhlasom s vydaním požadovaných nehnuteľností. Následná druhá výzva z 26. januára 2006, doručená žalovanému 27. januára 2006 je prakticky identická s prvou výzvou, navyše len špecifikuje nehnuteľné veci, ktorých vydania sa žalobkyňa domáha a boli k nej pripojené doklady spoločne s listom vlastníctva. Súdy nesprávne nepovažovali prvú výzvu žalobkyne z 30. mája 2005, doručenú Lesom Slovenskej republiky, odštepnému závodu Prešov 14. júna 2005 za doručenie výzvy povinnej osobe a následne nesprávne určili začiatok plynutia 12 mesačnej lehoty na uplatnenie práva žalobkyňou. Poukázal na § 10 ods. 3 zákona č. 111/1990 Zb. o štátnom podniku v znení neskorších predpisov a na § 13 ods. 5 zákona č. 513/1991 Zb. Žalobkyňa - oprávnená osoba si svoj nárok na súde uplatnila až dňom podania žaloby na Okresnom súde v Poprade, t.j. 13. júla 2006, teda po uplynutí zákonom stanovenej 12 mesačnej lehoty od doručenia vyššie uvedenej výzvy. Zákon č. 161/2005 Z.z. v ustanovení § 5 ods. 3 s nedodržaním

tejto 12 mesačnej lehoty spája zánik práva (preklúziu) na navrátenie vlastníctva k nehnuteľným veciam, vydania ktorých sa oprávnená osoba domáha. Nesprávny postup súdov spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci, t.j. v nesprávnom právnom posúdení otázky zániku práva uplatniť nároky na súde (§ 243e ods. 1 v spojení s § 243f ods. 1 písm. c/ O.s.p.).

Žalobkyňa vo svojom písomnom vyjadrení navrhla mimoriadne dovolanie generálneho prokurátora ako nedôvodné zamietnuť.

Žalovaný sa stotožnil s dôvodmi uvedenými v mimoriadnom dovolaní a navrhol, aby dovolací súd mimoriadnemu dovolaniu vyhovel.

Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesením z 31. mája 2012 sp. zn. 2 M Cdo 9/2011 zrušil rozsudok Krajského súdu v Košiciach z 27. apríla 2010 sp. zn. 6 Co 326/2009 a rozsudok Okresného súdu Spišská Nová Ves z 28. septembra 2009 č.k. 5 C 124/2006-474 a vec vrátil Okresnému súdu Spišská Nová Ves na ďalšie konanie. V odôvodnení svojho rozhodnutia vychádzal z ustanovení zákona č. 161/2005 Z.z. o navrátení vlastníctva k nehnuteľným veciam cirkvám a náboženským spoločnostiam a prechodu vlastníctva k niektorým nehnuteľnostiam. Poukázal na to, že podľa § 4 ods. 1 uvedeného zákona povinnou osobou je právnická osoba, ktorá ku dňu účinnosti tohto zákona spravuje nehnuteľné veci vo vlastníctve Slovenskej republiky, obce alebo nehnuteľnú vec drží. Podľa § 5 ods. 1 zákona č. 161/2005 Z.z. môže uplatniť oprávnená osoba písomnou výzvou voči povinnej osobe do 30. apríla 2006, ak v tejto lehote preukáže skutočnosť podľa § 3. Neuplatnením práva v tejto lehote právo zaniká. Podľa § 5 ods. 2 zákona č. 161/2005 Z.z. povinná osoba uzavrie s oprávnenou osobou do 60 dní od doručenia písomnej výzvy dohodu o vydaní nehnuteľnej veci. Ak k prechodu vlastníctva bude potrebné vykonať úkony podľa osobitného predpisu, 8) začína plynúť táto lehota po vykonaní týchto úkonov. Podľa § 5 ods. 3 zákona č. 161/2005 Z.z. ak povinná osoba nevyhoví písomnej výzve podľa odseku 2 alebo ak jej sídlo nie je známe, môže oprávnená osoba uplatniť svoje nároky na súde v lehote 12 mesiacov od doručenia písomnej výzvy, inak právo zaniká. Podľa § 10 ods. 3 zákona č. 111/1990 Zb. o štátnom podniku podnik môže určiť, ktoré vnútorné organizačné jednotky sa zapisujú do podnikového registra ako odštepné závody. Vedúci odštepného závodu je oprávnený robiť v mene podniku všetky právne úkony týkajúce sa tohto odštepného závodu. Podľa § 13 ods. 5 zákona č. 513/1991 Zb. Obchodného zákonníka vedúci organizačnej zložky podniku alebo vedúci podniku zahraničnej osoby, ktorý je zapísaný do obchodného registra, je splnomocnený za podnikateľa robiť všetky právne úkony týkajúce sa tejto organizačnej zložky alebo podniku. V predmetnom konaní nebolo sporné, že oprávnená osoba výzvou z 30. mája 2005, adresovanou Lesom Slovenskej republiky, štátny podnik, Námestie SNP č. 8, Banská Bystrica a doručenou 14. júna 2005 Lesom Slovenskej republiky š. p. Odštepný závod Prešov v zákonom určenej lehote vyzvala povinnú osobu na vydanie nehnuteľností nachádzajúcich sa na území národných prírodných rezervácií Prielom Hornádu a Kysle v k. ú. F.. Žalovaný (Lesy Slovenskej republiky, štátny podnik v Banskej Bystrici) na výzvu reagoval listom zo 14. decembra 2005 č. 8521/2005-140-2 a to nesúhlasom s vydaním požadovaných nehnuteľností. Odštepný závod Prešov (ktorého sa predmetná vec týkala) bol v rozhodnom čase zapísaný v obchodnom registri. Zo zápisu v obchodnom registri vyplýva oprávnenie vedúceho odštepného závodu robiť právne úkony týkajúce sa odštepného závodu. Nerobí ich však v mene odštepného závodu ale v mene subjektu, ktorého je organizačnou jednotkou, t.j. v mene štátneho podniku (porovnaj napr. uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 31. marca 2008 sp. zn. 2 Cdo 56/2008). Z vyššie uvedeného vyplýva, že Odštepný závod Prešov bol oprávnený na prevzatie výzvy oprávnenej osoby ohľadne vydania nehnuteľností v k. ú. F.. Následná druhá výzva oprávnenej osoby bola z tohto dôvodu bezpredmetná. Žalobkyňa - oprávnená osoba si svoj nárok na súde uplatnila až dňom podania žaloby na Okresnom súde v Poprade, t.j. 13. júla 2006, teda po uplynutí zákonom stanovenej 12 mesačnej lehoty od doručenia vyššie uvedenej výzvy (doručenej 14. júna 2005).

Na základe sťažnosti žalobkyne vydal Ústavný súd Slovenskej republiky nález z 2. októbra 2013 pod sp. zn. III. ÚS 259/13, v ktorom vyslovil, že vyššie označeným uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky bolo porušené základné právo žalobkyne vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy Slovenskej republiky, základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy Slovenskej republiky.

republiky, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a práva pokojne užívať svoj majetok podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. V odôvodnení svojho nálezu uviedol, že v súvislosti s konaním o súlade ustanovení Občianskeho súdneho poriadku týkajúcich sa mimoriadneho dovolania s ústavou v uznesení sp. zn. PL. ÚS 57/99 z 19. júla 2000 vyslovil ústavný súd svoj názor, podľa ktorého mimoriadne dovolanie môžeme posudzovať za ďalší mimoriadny opravný prostriedok. Je to však napriek tomu dovolanie, ktoré je mimoriadne vylúčené z dôvodu, že na jeho podanie je procesne legitimovaný iba generálny prokurátor, a je zásadne obmedzené len na prípady, v ktorých nemožno podať dovolanie účastníkom konania. Inak, tak ako to potvrdzuje aj zákon, pre mimoriadne dovolanie a mimoriadne dovolacie konanie platí tá istá procesná úprava, ako to je pri dovolaní podanom účastníkom konania (§ 242 až § 243c O.s.p.), kde sa síce ustanovuje primerané použitie ustanovení o dovolaní, ale v podstate ide o ich priame použitie. Účel mimoriadneho dovolania spočíva v odstránení nezákonnosti, ktorej sa dopustil súd v konaní podľa Občianskeho súdneho poriadku, pričom toto odstránenie nezákonnosti vyžaduje ochrana práv a zákonom chránených záujmov fyzických osôb, právnických osôb alebo štátu. Tento účel mimoriadneho dovolania je v súlade s účelom občianskeho súdneho konania, súčasne tento účel sleduje ochranu účastníka pred dôsledkami nespravodlivého procesu, konania, ktoré trpí základnými procesnými pochybeniami a postupmi súdov znamenajúcich až porušenie práva na súdnu ochranu. Ochrana poskytovaná mimoriadnym dovolaním je však prípustná len subsidiárne, t.j. vtedy, ak osoba, ktorá sa domáha podania mimoriadneho dovolania, neúspešne využila všetky zákonom dovolené a efektívne prostriedky na ochranu svojich práv a zákonom chránených záujmov (s výnimkou dovolania - § 243f ods. 2 písm. c/ O.s.p.) alebo takéto právne prostriedky nemala k dispozícii, tak ako je to vo veciach správneho súdnictva, kde nie je prípustné (až na výnimku) ani odvolanie, alebo jej bolo zákonnými prekážkami znemožnené využiť tieto právne prostriedky nápravy. Z tohto zákonného predpokladu vyplýva významné obmedzenie prípustnosti mimoriadneho dovolania, ktoré zabezpečuje jeho výnimočnosť v súlade s teoretickou podstatou mimoriadneho opravného prostriedku (PL. ÚS 57/99). Judikatúra ústavného súdu zastáva stabilne názor, že mimoriadne dovolanie predstavuje výnimku z pravidla stability súdneho rozhodnutia vyjadreného jeho právoplatnosťou. Podstatou tejto výnimky je účel mimoriadneho opravného prostriedku, ktorým je jeho výnimočné použitie s cieľom presadiť vecnú správnosť a spravodlivosť súdneho rozhodnutia v odôvodnených prípadoch. Uvedený účel môže mimoriadne dovolanie splniť iba v prípade, ak sú splnené kritériá akceptovateľnosti jeho právnej úpravy; jedným z týchto kritérií je povinnosť vyčerpať iné dostupné právne prostriedky nápravy pochybení vytykaných v mimoriadnom dovolaní. Rešpektovanie týchto kritérií je nevyhnutné z hľadiska princípov právneho štátu (čl. 1 ústavy), ako aj z hľadiska práva na súdnu ochranu (čl. 46 ústavy) a práva na spravodlivý súdny proces v súlade s hodnotami zaručenými čl. 6 ods. 1 Dohovoru (m. m. PL. ÚS 57/99, II. ÚS 185/09, II. ÚS 280/2010). Prax ukázala, že judikatúra ústavného súdu zaoberajúca sa problematikou prípustnosti mimoriadneho dovolania generálneho prokurátora sa premietla aj do rozhodovania najvyššieho súdu o ne/splnení všeobecných procesných podmienok na podanie mimoriadneho dovolania generálnym prokurátorom. Ako jeden z mnohých príkladov možno uviesť uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 4 M Cdo 19/2008 z 27. januára 2009, z ktorého vyplýva: „Podľa názoru dovolacieho súdu ochrana práv a zákonom chránených záujmov fyzických osôb, právnických osôb alebo štátu zásadne vyžaduje intervenciu (mimoriadnym dovolaním generálneho prokurátora) vtedy, ak sám účastník využil všetky právom predpokladané prostriedky na zvrátenie stavu založeného rozhodnutím porušujúcim zákon, no nebol úspešný. Požiadavka na ochrane práv a zákonom chránených záujmov fyzických osôb, právnických osôb alebo štátu ako podmienka konania o mimoriadnom dovolaní nie je daná vtedy, ak sám podnecovateľ mimoriadneho dovolania v konaní predchádzajúcom podaniu takéhoto mimoriadneho opravného prostriedku opomenul hájiť svoje práva, najmä nepodaním niektorého z opravných prostriedkov vrátane mimoriadnych opravných prostriedkov, resp. ich oneskoreným podaním, hoci ich mohol účinne využiť. Splnenie uvedenej požiadavky ako jedného zo základných predpokladov prípustnosti mimoriadneho dovolania generálneho prokurátora súvisí s princípom právneho štátu, a to s princípom právnej istoty, ktorého zákonným naplnením v civilnom procese je inštitút právoplatnosti súdnych rozhodnutí, teda ich záväznosti a nezmeniteľnosti. Ak jeden z účastníkov občianskeho súdneho konania nevyužije svoje právo na účinné podanie opravného prostriedku proti rozhodnutiu súdu, hoci mu v tom nebránili dôležité, resp. závažné dôvody (čím realizuje svoje procesné dispozičné právo zdržať sa, resp. nevyužiť možnosť podať riadny či

mimoriadny opravný prostriedok), právna istota druhého účastníka, spoliehajúceho sa na záväzné a nezmeniteľné súdne rozhodnutie, nemôže byť narušená inštitútom mimoriadneho dovolania generálneho prokurátora“. Najvyšší súd však vyslovil aj to, že súd konajúci o mimoriadnom dovolaní generálneho prokurátora musí v každej veci posúdiť, či zákonom ustanovené podmienky na jeho podanie boli splnené. Pritom je aj viazaný dôvodmi uvedenými v mimoriadnom dovolaní (rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. M-Sždo V 3/00 z 1. mája 2000), resp. že opomenutie využitia mimoriadneho opravného prostriedku (dovolania) účastníkom konania nemožno nahradiť mimoriadnym dovolaním generálneho prokurátora, ktorý má iný účel a podmienky (uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 1 M Obdo V 2/2011 z 1. januára 2013). Preskúmaním napadnutého rozhodnutia najvyššieho súdu ústavný súd zistil, že pri posudzovaní ne/splnenia podmienok prípustnosti mimoriadneho dovolania postupoval nielen v rozpore s vlastnou judikatúrou, ale aj s judikatúrou ústavného súdu, pretože v podstate žiadnym spôsobom nereagoval na skutočnosť, že žalovaný pred podaním podnetu generálnemu prokurátorovi nepodal dovolanie, ktoré mohol odôvodniť rovnako ako on (§ 243f ods. 1 písm. c/ O.s.p.) tým, že rozhodnutie všeobecných súdov spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.). Okrem toho najvyšší súd nerešpektoval ani princíp viazanosti dôvodmi uvedenými v mimoriadnom dovolaní generálneho prokurátora keď konštatoval „inú vadu v konaní, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci“, čo je však samostatným dôvodom podľa § 243f ods. 1 písm. b/ O.s.p., ktorý v danom prípade generálny prokurátor neuplatnil. Rovnako aj tento dôvod mohol žalovaný uplatniť vo svojom prípadnom dovolaní proti rozhodnutiam všeobecných súdov (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.). Podľa názoru ústavného súdu sa najvyšší súd pri posudzovaní prípustnosti mimoriadneho dovolania v danej veci dôsledne nezaoberal tým, či sú naplnené predpoklady prelomenia právoplatnosti napadnutého rozsudku krajského súdu týmto mimoriadnym opravným prostriedkom. Princíp stability súdneho rozhodnutia vyjadrený jeho právoplatnosťou vyplýva z princípu právnej istoty ako jedného zo základných princípov právneho štátu. Takýmto postupom sa najvyšší súd bez odôvodnenia odchyľil od ústavne súladného výkladu aplikovaného zákonného ustanovenia o mimoriadnom dovolaní (§ 243e ods. 1 O.s.p.), následkom čoho došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru. Porušenie princípov spravodlivého súdneho konania v danom prípade viedlo aj k porušeniu základného práva sťažovateľky vlastniť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a práva na ochranu majetku podľa čl. 1 dodatkového protokolu.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací opätovne preskúmal rozsudok odvolacieho súdu a súdu prvého stupňa a viazaný právnym názorom vysloveným Ústavným súdom Slovenskej republiky dospel k záveru, že mimoriadne dovolanie generálneho prokurátora je v danej veci neprípustné. Žalovaný pred podaním podnetu generálnemu prokurátorovi na podanie mimoriadneho dovolania nepodal dovolanie, ktoré mohol odôvodniť rovnako ako generálny prokurátor a preto z dôvodov uvedených v odôvodnení nálezú ústavného súdu, mimoriadne dovolanie generálneho prokurátora najvyšší súd ako neprípustné odmietol (§ 243i ods. 2 v spojení s § 218 ods. 1 písm. c/ O.s.p.).

Žalobkyňa bola v konaní o mimoriadnom dovolaní úspešná, preto jej vzniklo právo na náhradu trov konania, ktoré si uplatnila a vyčísľila (§ 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p., § 142 ods. 1 O.s.p. a § 151 ods. 1 O.s.p.). Najvyšší súd Slovenskej republiky jej priznal proti neúspešnému žalovanému náhradu trov právneho zastúpenia vo výške 64,41 €, a to odmenu advokáta za jeden úkon právnej pomoci (vyhotovenie písomného vyjadrenia) 57 € s režijným paušálom 7,41 € v zmysle § 11 ods. 1 písm. a/, § 16 ods. 3 vyhlášky č. 655/2004 Z.z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb.

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.